

Λεπτομέρεια από την εικόνα της Παναγίας στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό της Κοίμησης της Θεοτόκου στο Απέρι.

Γράφει ο Ανδρέας Ηλία Μακρής

Με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης και την κατάληψη του Βυζαντίου από τους οσμανλήδες Τούρκους, οι Βυζαντινοί μας πρόγονοι προτιμούσαν χίλιες φορές να ρίξουν στη θάλασσα τις εκκλησιαστικές εικόνες και τα οικογενειακά εικονίσματα, παρά να πέσουν τα Ιερά και Όσια στα βέβηλα χέρια των απίστων.

Ίσως, ίσως, με την κρυφή ελπίδα ότι η Θεία πρόνοια με ούριους ανέμους θα τις προωθούσε σε φιλόξενες ακρογιαλιές στα Αιγαιοπελαγίτικα νησιά ή στην αντίπερα πλευρά του Αιγαίου, Στερεά Ελλάδα. Και πράγματι, εκατοντάδες οι εικόνες με

αίσιον τέλος που κατέληξαν στα Κυκλαδίτικα νησιά, τα Δωδεκάνησα και όχι μόνο.

Στην Κάρπαθο κάποιες δεκαετίες αργότερα, πήγε στο δάσος του Άη Νικόλα στο Βρόντη να κόψει ξύλα ένας χωρικός. Ξάφνου, από μακριά, παρατήρησε μια σανίδα που αντιφέγγιζε στον ήλιο να επιπλέει στη θάλασσα. Κάτι μέσα του τον ώθησε και ροβόλησε την πλαγιά μέχρι την ακρογιαλιά.

Αλλά τα νερά ήταν βαθιά για το μπόι του και προχώρησε διστακτικά στη θάλασσα, μέχρι το στηθαίο ύψος. Τελικά, άπλωσε το χέρι και με τον μπαλτά κάρφωσε τη σανίδα και την έφερε σιμά. Μονομιάς, η θάλασσα άρχισε να κοκκινίζει! Την τράβηξε με κόπο μέχρι την αμμουδιά, την έστησε όρθια και έκπληκτος αντίκρουσε το πρόσωπο της βρεφοκρατούσας Παναγίας με τη μπαλταδιά του στο αριστερό μάτι, στο πιγάδι προς μύτη που έσταζε αίμα! Όταν συνήλθε από το σοκ και τη συγκίνηση των στιγμών, αναφώνησε εκστασιασμένος:

Παναγία μου, θαύμα!... θαύμα!...

Διεπίστωσε μάλιστα ότι ο μπαλτάς με τίποτα δεν έβγαινε από την εικόνα, αλλά και η εικόνα παρέμενε ασήκωτη, ριζωμένη στην άμμο. Σταυροκοπήθηκε πολλές φορές και επικαλέστηκε τη χάρη του Θεού να ελεήσει τον αμαρτωλό εαυτό του για την χαρακιά, που άθελα του προξένησε στο πρόσωπο της Παναγίας. Ανήμπορος όμως να τη μεταφέρει και ασθμαίνοντας, ανέβηκε γρήγορα στο Απέρι και πήγε κατευθείαν στον Πύργο¹ του δεσπότη και του ανέφερε τα συμβάντα. Η απάντηση του εκπροσώπου του Θεού επί γης:

«Ευλογημένε! Δεν είναι κανένα ξύλο αυτό. Είναι η Βασίλισσα των ουρανών. Η μητέρα του Χριστού μας κι όλου του κόσμου. Θέλει τιμές, κλήρο, εξαπτέρυγα κι όλο τον κόσμο του νησιού, του Μεγάλου χωριού για να μετακινηθεί».

Με ανακοινώσεις στα χωριά, μέγα πλήθος προσκυνητών και σύσσωμος ο κλήρος του νησιού με τα εξαπτέρυγα, κατηφόρισε στο Βρόντη. Έγινε κατανυκτική παράκληση και τότε, δεύτερο θαύμα συντελέστηκε. Ο μπαλτάς έπεσε, με την εικόνα όρθια, στητή στην άμμο. Ξεκίνησαν τότε ποδαρόδρομο, ατέλειωτο κομβόι προσκυνητών με προπορεύουσα την εικόνα στα χέρια παλικαριών το μακρύ μονοπάτι μέχρι το Απέρι, ανεβαίνοντας λόφους και πλαγιές, κατεβαίνοντας χαράδρες και κοίτες χειμάρρων. Είχαν να λένε μάλιστα οι εθελοντές μεταφορείς ότι, σαν φύλλο φτερού τους φάνηκε η εικόνα της Παναγίας εναλλασσόμενοι ανά δύο, αφού οι πάντες ήθελαν να την αγγίξουν να πάρουν την ευλογία της.

Έτσι το όνειρο ανώνυμης Απερίτισσας που προηγούμενα είχε ευρέως διαδοθεί, επαληθεύτηκε στο έπακρον. Η παράδοση λέει ότι, είδε στον ύπνο της νεαρή γυναίκα με φωτεινό ρόδινο πρόσωπο, με μεταξωτά κόκκινα και μπλε που κρατούσε αριστερά της μικρό παιδί, σε πέτρα καθισμένη παρά δίπλα στον Πύργο του δεσπότη και της είπε:

-Από τη φορεσιά που φορείς με την μπιμπίλα, εμείς το λέ(γ)ομε «πολίτικο», γιατί μας τα 'φερναν όσοι πή(γ)αιναν στη Πόλη της Μεγάλης μας εκκλησίας. Πως

βρέθηκες μαθές κόρη μου εδώ; Άραγε δεν θα βρεθεί ν'ανοίξει πόρτα και για σένα, ολόκληρο χωριό;

Άμεση η απάντηση που εισέπραξε:

-Εκείνος που με έφερε και με κάθισε εδώ, θα με φροντίσει...

Και πράγματι, επί αρχιεπισκόπου Ιεροθέου (1601 - 1622) στο σημείο εκείνο θεμελιώθηκε ο Μητροπολιτικός Ναός που για δύο αιώνες φιλοξένησε την εικόνα της βρεφοκρατούσας Παναγίας μέχρι το 1853, που κατέστη ετοιμόρροπος από καταστρεπτικό σεισμό της εποχής.

Προηγούμενα, στις αρχές του 18ου αιώνα την επαργύρωση της εικόνας ανέλαβε η επιτρόπισσα, γιαγιά της Φωτουλιάς Βασ. Χρυσού, το γένος Βασιλείου Χατζηπαπά, η οποία με γάιδαρο τη μετέφερε μέχρι το Φοινίκι στον Κρητικό χρυσοχόο Βαγγελάκη, κουβαλώντας σε τουβρά και το ασήμι. Την πίσω πλευρά για πυροπροστασία, κάλυψαν με φύλλο χαλκού.

Η εικόνα της Παναγίας

στο Απέρι, μετά τη συντήρησή της στο τέλος της δεκαετίας του '90 (φωτο. Γ. Μουστάκη).

Πλέον, επί Μητροπολίτη Μεθοδίου (1832 - 1864) άρχισε η ανέγερση του σημερινού μεγαλοπρεπή καθεδρικού Ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου με τα πέντε σταυροθόλια. Περατώθηκε τον Μάιο του 1886 επί Μητροπολίτη Νείλου Σμυρνιόπουλου με την εικόνα της Μητροπολίτισσας, Κυράς του Απερίου θρονιασμένη πλέον, σε χρυσοποίκιλτο ναόσχημο προσκυνητάρι, εμπνευσμένο από τον αρχιςχεδιαστή ναοδόμο του Οικουμενικού Πατριαρχείου Ηλία Εμμ. Ματσάκη, δια χειρός του Απερίτη καλλιτέχνη ξυλογλύπτη Γιώργη Γιαμά της Ανδριάννας αρχιτεχνίτη του Αΐδινίου, με βοηθό τον νεαρό Μενεδιάτη Γιάννη Αργυριάδη, από κούνια ορφανός, αποκληθείς αργότερα Γιάννης της Χήρας .

Λεπτομέρεια από την αφιερωματική επιγραφή στο κάτω μέρος της αργυρής επιφάνειας της εικόνας της Παναγίας του Απερίου.

Πρόσφατη φωτογραφία της εικόνας Παναγίας του Απερίου (φώτο Α. Μακρή, 2014).

---

1. Ο Πύργος του δεσπότη δέσποζε στη σημερινή θέση της μεγάλης κλίμακας (σκάλας) που οδηγεί στον Μητροπολιτικό ναό. Τέλη του 19ου αιώνα πλέον, στη θέση του Πύργου οικοδομήθηκε και παραδόθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα το νεοκλασικό διώροφο στολίδι, κατοικία και γραφεία του εκάστοτε Μητροπολίτη. Μάλιστα στη χάρη της στις 15 Αυγούστου, η εκκλησιαστική επιτροπή παρέθετε στον ισόγειο χώρο, παραδοσιακό γεύμα σε Αρχές και κλήρο.

Όμως, τέλη της δεκαετίας του 1950, παραδίπλα στη θέση του προϋπάρχαντος εκκλησιαστικού ελαιοτριβείου, αναγέρθηκε το σημερινό επιβλητικό τριώροφο Μητροπολιτικό Μέγαρο με χρηματοδότηση είκοσι πέντε χιλιάδων δολαρίων Αμερικής, του άξιου τέκνου του Απερίου και Μεγάλου Ευεργέτη, Δημητρίου Ι. Χρυσού. Ανεκμετάλλευτο πλέον το παλιό Μητροπολιτικό κτίριο κατεδαφίσθηκε για να ανοίξει και ο δρόμος που οδηγεί σήμερα στο σημερινό κοιμητήριο και τη μαγευτική Αχάτα.

Απόσπασμα από το βιβλίο μου «ΕΝΘΥΜΗΜΑΤΑ».

Δημήτριος Ζαγόρας